

Anna Słowikowska

**Sprawozdanie z ogólnopolskiej
konferencji naukowej**

**25-LECIE PROMULGACJI
KODEKSU PRAWA
KANONICZNEGO:
OBOWIAZYWANIE
I STOSOWANIE W POLSCE**

Łódź, 3-4 września 2008 r.

W dniach 3-4 września 2008 r. w Łodzi odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa w 25-lecie promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego. *Obowiązywanie i stosowanie w Polsce*, której organizatorami byli: Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Kuria Metropolitalna oraz Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi, Wydział Nauk Prawnych TN KUL, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL i Wydział Prawa Kanonicznego UKSW. Na miejsce obrad wybrano Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi.

Otwarcia konferencji dokonali: abp dr Władysław Ziółtek, Metropolita Łódzki, oraz ks. prof. dr hab. Józef Krukowski, prezes SKP. Abp W. Ziółtek przywitał gości i uczestników konferencji, a wśród nich w szczególności: kard. Zenona Grocholewskiego, prefekta Kongregacji Wychowania Katolickiego, oraz bp. prof. dr. Juana Ignacio Arriete, sekretarza Papieskiej Rady Tekstów Prawnych.

Przed rozpoczęciem obrad ks. dr Mirosław Sitarz, członek zarządu SKP, odczytał listy gratulacyjne nadesłane przez: Prymasa Polski kard. Józefa Glempa, kard. Henryka Gulbinowicza, Nuncjusza Apostolskiego w Polsce abp. Józefa Kowalczyka, przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski abpa Józefa Michalika oraz bpa prof. dra hab. Andrzeja Dziubę, pasterza diecezji łowickiej.

Obrady konferencji skoncentrowane zostały w czterech sesjach, po dwie każdego dnia. Pierwszej przewodniczył bp dr Ireneusz Pękalski – bp pomocniczy archidiecezji łódzkiej. Pierwszy z prelegentów – kard. Z. Grocholewski – w referacie pt. *Nauczanie prawa kanonicznego po promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.* przedstawił sytuację i ewolucję nauczania prawa kanonicznego w przedziale czasowym między Kodeksami z 1917 i 1983 r. oraz potwierdził, że nowy Kodeks odzwierciedla w pełni soborową eklezjologię; podkreśla pierwszeństwo łaski, miłości i charyzmatu, uwidacznia strukturę Kościoła: hierarchiczną i społeczną.

Referat pod tytułem *Papieska Rada do spraw Tekstów Prawnych* został wygłoszony przez bpa J. I. Arrieta – sekretarza tej dykasterii Kurii Rzymskiej. Bp J. I. Arrieta w swoim wystąpieniu zaproponował, aby funkcje, które są realizowane przez Radę, ująć w czterech kategoriach. Po pierwsze, Rada dokonuje autentycznej interpretacji. Drugą z wymienionych kategorii jest funkcja kontroli i ochrony aktów prawnych. Trzecia zawiera w sobie ocenę zgodności norm, które zostały promulgowane przez niższego ustawodawcę. Ostatnią z zaproponowanych jest funkcja doradcza, jaką Rada winna spełniać w stosunku do pozostałych dykasterii Kurii Rzymskiej. Autor szczególną uwagę poświęcił nazewnictwu Rady. Stwierdził, że zmiany nazwy dowodzą rozwoju w funkcjonowaniu tej instytucji.

Sekretarz Generalny Konferencji Biskupów Białorusi bp Antoni Dziemianko przewodniczył obradom drugiej z zaplanowanych tego dnia sesji. Rozpoczęła się ona prelekcją ks. prof. dra hab. J. Krukowskiego pt. *Prawo powszechne a prawo partykularne Kościoła w Polsce. Konferencja Episkopatu i synody.* Profesor podkreślił, że Kościół powszechny i Kościoły partykularne stanowią dwa sposoby istnienia tej samej wspólnoty Kościoła Chrystusowego. Następnie przedstawił kompetencje legislacyjne organów władzy w Kościołach partykularnych, tj. synodów partykularnych i konferencji biskupów. W podsumowaniu zaznaczył, że KPK/83 jest ważnym instrumentem w procesie realizacji ducha odnowy Kościoła, czego wyraz daje bogata działalność legislacyjna biskupów w Polsce.

Ostatni referat tego dnia pt. *Podstawowe prawa i obowiązki wiernych w KPK i partykularnym prawie polskim* wygłosił ks. prof. dr hab. Jan Dyduch. Autor podkreślił, że podstawowe prawa i obowiązki to te, które są źródłem innych praw i obowiązków, a bezpośrednio łączą się z godnością osoby ludzkiej i godnością chrześcijanina. Wśród „podstawowych” praw i obowiązków prelegent wymienił m.in. wolność w jej wymiarze indywidualnym i powszechnym oraz troskę o prawdę. Odniósł się także do innych fundamentalnych praw i obowiązków, do których w szczególności zaliczył prawo do życia oraz prawo do świętości.

Na zakończenie pierwszego dnia konferencji w Bazylice Archikatedralnej w Łodzi została odprawiona Msza św. pod przewodnictwem Jego Eminencji kard. Z. Grocholewskiego, który dla zgromadzonych na niej wiernych wygłosił homilię.

Drugi dzień obrad rozpoczęto sprawowaniem Eucharystii.

Pierwszej sesji przewodniczył bp dr Artur Miziński, biskup pomocniczy archidiecezji lubelskiej. Jako pierwszy referat pt. *Ochrona sądowa praw wiernych* wspólnie wygłosili: bp prof. dr hab. Andrzej Dzięga, biskup sandomierski, oraz ks. prof. dr hab. Tomasz Rozkrut. Autorzy postawili następujące tezy: 1) czy praw wiernych należy chronić przeciwko Kościołowi, czy razem ze sprawami Kościoła; 2) czy chronione są prawa wiernego jako prawa osoby, czy raczej chronione są wartości. Podyktowane to zostało tym, że rozróżnia się prawa wiernego w sensie bezpośrednim (należą do nich prawa konkretnej osoby) oraz w sensie pośrednim (są zakorzenione w dobru publicznym Kościoła). Prelegenci stwierdzili, że sądowa ochrona praw wiernych spoczywa na sędziach, którzy muszą być odpowiedzialni za duchowy owoc procesu w sercu i umyśle wiernego.

W wystąpieniu pt. *Sprawiedliwość administracyjna w Kościele* ks. prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński przeanalizował zagwarantowanie ochrony praw wiernych przez istniejący w Kościele system sprawiedliwości administracyjnej. Prelegent poddał w wątpliwość skuteczność obecnego systemu sprawiedliwości. Podkreślił brak sądowej kontroli aktów administracyjnych na płaszczyźnie lokalnej, której gwarantem miały stać się trybunały admini-

stracyjne przy konferencjach biskupów. Do tej pory nie zostały one utworzone.

Organy kolegialne w Kościele partykularnym to tytuł referatu wygłoszonego przez ks. dra Mirosława Sitarza. Prelegent przeanalizował normy prawa powszechnego i partykularnego odnoszące się do kolegialnych organów obligatoryjnych (diecezjalna rada ds. ekonomicznych, rada kapłańska, zespół proboszczów konsultorów, kolegium konsultorów) i fakultatywnych (synod diecezjalny, rada biskupia, kapituły kanoników, diecezjalna rada duszpasterska, rada mediatorów) w diecezji, a także normy dotyczące organów kolegialnych utworzonych z inicjatywy biskupa diecezjalnego. Autor dostrzegł korzystne zmiany w tworzeniu każdej z trzech grup organów kolegialnych, które dotyczą liczby tworzonych struktur oraz ilości promulgowanych ich statutów i regulaminów.

Bp prof. dr hab. A. Dzięga przewodniczył obradom czwartej – ostatniej sesji konferencji, w której wygłoszone zostały dwa referaty. Ks. dr Zbigniew Tracz w prelekcji zatytułowanej *Przynależność do Kościoła katolickiego*, wskazał warunki, jakie powinna spełnić osoba, aby wystąpiła ze wspólnoty Kościoła formalnym aktem prawnym. Są to: 1) wewnętrzna decyzja o wystąpieniu, 2) jej uzewnętrznienie, 3) przyjęcie tej decyzji przez kompetentną władzę kościelną. Zaproponował założenie „księgi wystąpień z Kościoła”. Fakt ten winien być również odnotowywany w duplikatach ksiąg metrykalnych.

Ostatnim z wygłoszonych w czasie dwudniowej konferencji był referat ks. prof. dr hab. Edwarda Góreckiego nt. *Parafia terytorialna i personalna w KPK z uwzględnieniem polskiego prawa partykularnego*. Autor wskazał istotne elementy parafii wynikające z dyspozycji kodeksowej. Należą do nich: 1) określona wspólnota wiernych, 2) utworzona na stałe, 3) powierzona proboszczowi, 4) pod zwierzchnictwem biskupa diecezjalnego (kan. 515 § 1). Podkreślił także wspólnotowy charakter parafii określanej jako „wspólnotę wspólnot”, która ma być centrum życia religijnego w diecezji.

Podczas dwudniowego sympozjum każdą sesję ubogacała ożywiona dyskusja z udziałem uczestników.

Formalnego zamknięcia konferencji dokonali: bp W. Ziółek oraz ks. prof. dr hab. J. Krukowski. Ks. dr Z. Tracz poinformował, że w najbliższym czasie materiały z konferencji zostaną opublikowane.